

Forslag

til

Lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning

(Udvidelse af kredsen af præster der kan modtage sognebåndsløsere)

§ 1

I lov nr. 352 af 6. juni 1991 om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning, som ændret ved § 2 i lov nr. 941 af 20. december 1999, foretages følgende ændring:

1. § 10 affattes således:

»§ 10. Et medlem af folkekirken kan ved sognebåndsløsning slutte sig til sognepræsten for en anden menighed end den, hvortil medlemmet hører, forudsat sognepræsten er medlem af et menighedsråd. En præst er ikke forpligtet til at modtage en ansøger som sognebåndsløser, såfremt hensynet til denne findes at burde vige for afgørende hensyn til præsten eller dennes menighed.

Stk. 2. En præsts afslag efter stk. 1 kan af medlemmet påklages til biskoppen. Biskoppens afgørelse kan ikke indbringes for Kirkeministeriet.«

§ 2

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning og baggrund for lovforslaget.....	2
2. Gældende ret.....	2
3. Lovforslagets udformning.....	3
4. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.....	4
5. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.....	4
6. De administrative konsekvenser for borgere.....	4
7. De miljømæssige konsekvenser.....	4
8. Forholdet til EU-retten.....	4
9. Hørte myndigheder mv.....	4
10. Sammenfattende skema.....	4
Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.....	5
Bilag 1.....	6

1. Indledning og baggrund

Formålet med lovforslaget er at udvide kredsen af præster, som medlemmer af folkekirken kan løse sognebånd til. Lovforslaget afgrænser, hvilke præster der fremover kan løses sognebånd til.

Lovforslaget er udarbejdet, som opfølgning på menighedsrådsvalget i november 2008. I forbindelse med forberedelsen af dette valg kunne Kirkeministeriet i modsætning til tidligere konstatere, hvilke præster der havde modtaget sognebåndsløsere, da der forud for valget blev oprettet en elektronisk sognebåndsløserprotokol (SBL-registeret). Kirkeministeriet kunne ved hjælp af protokollen konstatere, at der var ca. 24 præster, der havde modtaget sognebåndsløsere i strid med lovens bestemmelser.

Så snart det blev konstateret, at en række medlemmer af folkekirken fejlagtigt måtte være af den opfattelse, at de havde løst sognebånd til de pågældende præster, rettede Kirkeministeriet henvendelse til de præster, som havde modtaget sognebåndsløse, med henblik på at få bragt forholdet i overensstemmelse med gældende ret.

Disse erfaringer har imidlertid henledt Kirkeministeriets opmærksomhed på, at der synes at være et praktisk behov for, at medlemmer af folkekirken kan løse sognebånd til andre præster end det er muligt i henhold til den gældende lov om medlemskab af folkekirken.

Kirkeministeriet finder ikke længere, at det er tidssvarende, at retten til sognebåndsløsning skal være afhængig af præstens ansættelsesform. Det er endvidere ministeriets opfattelse, at det virker uhensigtsmæssigt - og ulogisk for den enkelte sognebåndsløser - at det er præstens ansættelsesforhold, som er afgørende for, om præsten kan modtage sognebåndsløsere.

Det er således disse forhold, som danner baggrund for fremsættelsen af lovforslaget.

2. Gældende ret

Med vedtagelsen af lov af 4. april 1855 om løsning af sognebånd fik ethvert medlem af en sognemenighed ret til i det hele at slutte sig til en anden præst end sognets. Oprindeligt var der alene tale om et forhold mel-

lem sognebåndsløseren og vedkommende præst, men ved lov af 10. maj 1912 om menighedsråd blev der åbnet mulighed for, at sognebåndsløsere kunne lade sig opføre på valglisten i de sogne, hvortil de var knyttet gennem sognebånd.

Lov nr. 284 af 30. juni 1922 om sognebåndsløsning og brugen af kirkerne medførte en endelig ophævelse af det i ældre dansk ret hjemlede sognebånd, idet der med loven blev givet personer, der ikke var medlemmer af menigheden, adgang til at få kirkelige handlinger udført af menighedens præst, når denne var villig til at betjene dem, uden at der hertil krævedes samtykke fra vedkommendes egen præst.

De væsentligste af de nugældende bestemmelser om sognebåndsløsning findes i lov nr. 352 af 6. juni 1991, som ændret ved lov nr. 941 af 20. december 1999, om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning, kapitel 4. Af lovens § 10, stk. 1, fremgår, at sognebåndsløsning kan ske ved at "slutte sig til sognepræsten for en anden menighed". Der kan således i henhold til bestemmelsens ordlyd ikke løses sognebånd til præster, der er ansat ved stiftelser eller institutioner, eller til valgmenighedspræster. Tilsvarende kan der ikke løses sognebånd til en konstitueret præst, og denne kan heller ikke modtage sognebåndsløser på den sognepræsts vegne, i hvis stilling denne er konstitueret.

Der kan ligeledes i medfør af gældende ret ikke løses sognebånd til overenskomstansatte præster. Dette fremgår ikke direkte af bestemmelsens ordlyd, men kan udledes af bemærkningerne til medlemskabsloven fra 1991. Det fremgår således bl.a. heraf, at "Det er ikke anset for nødvendigt eller hensigtsmæssigt at give mulighed for sognebåndsløsning til midlertidige hjælpepræster."

Betegnelsen "midlertidig hjælpepræst" benyttes ikke længere, da den i seneste år er blevet erstattet med den almindelige titulering: "sognepræst". Af Finansministeriets cirkulære om midlertidige hjælpepræster m.fl. fra 1989 fremgår imidlertid, hvordan en midlertidig hjælpepræst defineres. Det følger således af cirkulæret, at alle overenskomstansatte præster, hvad enten de er fastansatte eller ikke, er omfattet af betegnelsen – altså alle stillinger som ikke er tjenestemandstillinger.

Det kan således på denne baggrund udledes, at der i henhold til gældende ret ikke kan løses sognebånd til overenskomstansatte præster.

3. Lovforslagets udformning

Antallet af sognebåndsløsere er ved menighedsrådsvalget i 2008 opgjort til ca. 29.000. Det er således en relativt lille gruppe af folkekirkens medlemmer, som har løst sognebånd til en anden præst end deres lokale sognepræst.

Hele formålet med sognebåndsløsningsinstituttet er, at sognebåndsløsningen etableres som et personligt forhold mellem præsten og sognebåndsløseren begrundet i ønsket om en særlig teologisk forkyndelse. Det er Kirkeministeriets opfattelse, at det er væsentligt, at folkekirkens medlemmer har denne ret til at vælge at lade sig betjene af en anden præst end den lokale sognepræst.

Samtidig finder Kirkeministeriet dog ikke, at folkekirkens medlemmer skal have en ubegrænset mulighed for at løse sognebånd til alle præster, ligesom alle præster ikke skal have ubegrænset mulighed for at modtage sognebåndsløsere. Ministeriet finder således, at det er af væsentlig betydning, at den pågældende præst har en vis kontinuitet i sin ansættelse. Dette er efter ministeriets opfattelse af praktisk betydning i forbindelse med administrationen af sognebåndsløsningsinstituttet.

Det foreslås derfor, at kredsen af præster, som der kan løses sognebånd til, udvides til også at omfatte overenskomstansatte sognepræster, hvis ansættelsesforhold er af en sådan karakter, at de har sæde i et menighedsråd, og således opfylder betingelsen herfor i § 2, stk. 1, i lov om menighedsråd. Ministeriet finder således, at det fremover er de kriterier, som er fastlagt i menighedsrådslovens § 2, stk. 1, som skal være afgørende for, om en præst kan modtage sognebåndsløsere.

En sådan ændring af loven vil betyde, at der fremover kan løses sognebånd til tjenestemandsansatte sognepræster samt overenskomstansatte præster, der er ansat for en periode på et år eller mere, og således har sæde i et menighedsråd.

Dette forslag vil i praksis bevirke, at også overenskomstansatte præster med en begrænset lønkvote på fem til ti procent samt de lokalt finansierede præster fremover vil få adgang til at modtage sognebåndsløsere. Det vil betyde, at disse præster kan have sognebåndsløsere i en række sogne.

Derimod vil det fortsat ikke være muligt at løse sognebånd til en konstitueret præst, en ulønnet hjælpepræst eller en præst der er ansat ved stiftelser eller institutioner eller til valgmenighedspræster.

4. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget skønnes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige.

5. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. De administrative konsekvenser for borgere

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

7. De miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder mv.

Et lovudkast har været sendt i høring hos følgende myndigheder, organisationer mv.:

X

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen

Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (Lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning § 10)

Bestemmelsen fastsætter, hvilke præster der kan løses sognebånd til. Det bestemmes således, at der kan løses sognebånd til alle sognepræster, som har sæde i et menighedsråd. Sæde i menighedsrådet har ifølge § 2, stk. 1, i lov om menighedsråd - "de i pastoratet tjenestemandsansatte sognepræster samt de overenskomstanstattede præster, hvis ansættelse i pastoratet har en varighed af et år eller mere".

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft dagen efter offentliggørelse i Lovtidende.

Til § 3

Bestemmelsen fastsætter lovens territoriale gyldighedsområde.

Bestemmelsen indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov nr. 352 af 6. juni 1991 om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning, som ændret ved § 2 i lov nr. 941 af 20. december 1999, foretages følgende ændring:

1. § 10 affattes således:

§ 10. Et medlem af folkekirken kan ved sognebåndsløsning slutte sig til sognepræsten for en anden menighed end den, hvortil medlemmet hører. En præst er ikke forpligtet til at modtage en ansøger som sognebåndsløser, såfremt hensynet til denne findes at burde vige for afgørende hensyn til præsten eller dennes menighed.

Stk. 2. En præsts afslag efter stk. 1 kan af medlemmet påklages til biskoppen. Biskoppens afgørelse kan ikke indbringes for Kirkeministeriet.

»§ 10. Et medlem af folkekirken kan ved sognebåndsløsning slutte sig til sognepræsten for en anden menighed end den, hvortil medlemmet hører, forudsat sognepræsten er medlem af et menighedsråd. En præst er ikke forpligtet til at modtage en ansøger som sognebåndsløser, såfremt hensynet til denne findes at burde vige for afgørende hensyn til præsten eller dennes menighed.

Stk. 2. En præsts afslag efter stk. 1 kan af medlemmet påklages til biskoppen. Biskoppens afgørelse kan ikke indbringes for Kirkeministeriet.«

